

DLHY V DEDIČSKOM KONANÍ A PREDLŽENÉ DEDIČSTVO - IV. ČASŤ

JUDr. Miriam Breznoščáková

notárka so sídlom vo Vranove nad Topľou

V závere svojho predchádzajúceho príspevku som sa začala zaoberať likvidáciou predĺženého dedičstva postupom podľa § 175t až 175v OSP, ako posledným z troch spôsobov a procesných možností vyporiadania sa s dlhmi poručiteľa, ktoré prichádzajú do úvahy zásadne len v prípade predĺženého dedičstva, konštatovaného na základe uznesenia podľa § 175o OSP.¹

Likvidácia dedičstva

Vo štvrtej časti svojho príspevku na tému „dlhy v dedičskom konaní“ sa pozastavím práve nad osobitým spôsobom vyporiadania sa s predĺženým dedičstvom, a to likvidáciou dedičstva.

Osobitne sa pokúsím zamerať na predpoklady likvidácie dedičstva, obsah a formu uznesenia o nariadení likvidácie dedičstva, právne následky jej nariadenia, premlčanie v súvislosti s nariadením likvidácie dedičstva, účel likvidácie dedičstva a načrtnem zákonné spôsoby a možnosti speňaženia majetku patriaceho do dedičstva.

Podľa súčasnej platnej procesnej úpravy zakotvenej v §175t OSP platí:

Odsek 1: „Ak je dedičstvo predĺžené a ak nedôjde k dohode podľa § 175p, môže súd uznesením

nariadiť likvidáciu dedičstva. Rozhodne o tom aj bez návrhu. Rovnako súd postupuje, ak štát navrhol likvidáciu dedičstva preto, že veriteľ odmietol prijať na úhradu svojej pohľadávky vec z dedičstva.“

Odsek 2: „O nariadení likvidácie vydá súd uznesenie, v ktorom vyzve veriteľov, aby mu oznámili svoje pohľadávky v lehote, ktorú v uznesení určí, a upozorní ich, že pohľadávky, ktoré nebudú pri likvidácii uspokojené, zaniknú. Toto uznesenie vyvesí na úradnej tabuli súdu.“

Odsek 3: „Len čo uznesenie o nariadení likvidácie dedičstva nadobudlo právoplatnosť, nepostupuje sa už podľa § 175p až 175s.“

A. Predpoklady likvidácie

Likvidáciu dedičstva môže nariadiť zásadne len súd. Nariadenia súd vykoná vo forme uznesenia, ktoré obsahuje výrok o nariadení likvidácie. Toto uznesenie pripravuje súdny komisár a vydáva ho len sudca, teda nie súdny komisár² ani vyšší súdny úradník,³ keďže ide o úkony, ktoré sú vyňaté z ich kompetencií.

Súd nariadi likvidáciu, čo v praxi znamená prípravu uznesenia o nariadení likvidácie súdnym komisárom, len za splnenia určitých formálnych

¹ § 175o ods. 1 OSP: „Na podklade zistenia podľa § 175m určí súd všeobecnú cenu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, prípadne výšku jeho predĺženia v čase smrti poručiteľa. Za všeobecnú cenu majetku určí súd sumu zhodne tvrdenú účastníkmi; ak sú tvrdenia rozdielne, vykoná súd na jej zistenie potrebné dôkazy. Ustanovenie § 136 OSP sa použije primerane.“

² § 38 ods. 2 OSP - Notár v konaní podľa odseku 1 je oprávnený vydať rozhodnutia okrem rozhodnutí uvedených v osobitnom predpise.

³ § 5 zákona č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších prepisov – V občianskom súdnom konaní vyšší súdny úradník koná a rozhoduje na základe poverenia sudcu

c) v konaní o dedičstve okrem

1. sporu dedičov o dedičské právo,
2. odňatia vecí poverenému notárovi,
3. vrátenia vecí notárovi s pokynom na doplnenie konania alebo zmenu uznesenia,
4. konania o dedičstve alebo jeho časti, ktoré sa nachádza v cudzine,
5. konania o dedičstve po poručiteľovi, ktorý zomrel v cudzine alebo bol cudzím štátnym príslušníkom,
6. nariadenia likvidácie dedičstva,
7. privolenia súdu k úkonom dedičov na predaj alebo iné opatrenia...

a materiálnych predpokladov v danom štádiu dedičského konania, a to:

- a) Dedičstvo je predĺžené a o tejto skutočnosti je už vydané samostatné uznesenie podľa § 175o OSP (samozrejme, že predĺženie je zistené ku dňu smrti poruč.), resp. právoplatné uznesenie o vypořiadaní BSM.
- b) Dedičia neuzatvorili s veriteľmi dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu pohľadávok veriteľom alebo ju súd neschválil.
Obe podmienky uvedené v písm. a) a b) musia byť splnené kumulatívne.
- c) Likvidáciu dedičstva navrhne dedič alebo veriteľ, čím ju súd musí nariadiť, pokiaľ sú splnené predpoklady uvedené v a) a b).
- d) Likvidáciu dedičstva navrhne štát, ktorému dedičstvo pripadlo, a veriteľ odmietne prijať na úhradu veci z dedičstva, hoci ide aj o nepredĺžené dedičstvo, čím ju súd musí nariadiť (podľa súčasnej judikatúry tak štát môže navrhnúť len do právoplatnosti osvedčenia či uznesenia o dedičstve, ktorým došlo k pripadnutiu dedičstva štátu).
- e) Súd môže nariadiť likvidáciu dedičstva aj bez návrhu... súd tu musí posúdiť dôvodnosť tohto postupu vzhľadom na všetky okolnosti, ktorými sú: rozsah majetku, z ktorého by mohli byť veritelia uspokojení, záujem veriteľov...

B. Uznesenie o nariadení likvidácie

Uznesenie súdu, ktorým sa nariadi likvidácia dedičstva obsahuje:

1. Výrok o **nariadení** likvidácie.
2. **Výzvu adresovanú veriteľom, aby súdu oznámili svoje pohľadávky v ustanovenej lehote,**

ktorú určí súdny komisár. Táto výzva obsahujúca v uznesení o nariadení likvidácie dedičstva je obligatórnou obsahovou náležitosťou tohto uznesenia aj v tom prípade, ak už jedna konvokácia podľa §175n⁴ bola vykonaná.⁵

3. **Upozornenie** veriteľom, že pohľadávky, ktoré nebudú pri L uspokojené, ak sa vyčerpá cena dedičstva, **zaniknú.**
4. **Poučenie o možnosti podať odvolanie.**

Uznesenie o nariadení likvidácie dedičstva sa doručuje do vlastných rúk:

1. dedičom,
2. všetkým známym veriteľom v deň vydania uznesenia o nariadení likvidácie dedičstva (pričom sa už nedoručuje prípadným ďalším veriteľom, pokiaľ by došlo k zmene okruhu veriteľov ako účastníkom konania),
3. vyhláškou neznámym veriteľom alebo veriteľom, pobyt ktorých nie je známy, vyvesením na úradnej tabuli súdu a súdneho komisára.⁶

C. Právne následky nariadenia likvidácie dedičstva

- Najpodstatnejším právnym následkom likvidácie dedičstva je, že dedičstvo neprechádza reálne na dedičov, ale uspokojujú sa z neho jednotlivé nároky veriteľov v rámci rozvrhu výťažku získaného speňažením dedičstva.
- Nariadením likvidácie dedičstva **dedičia neprestávajú byť účastníkmi** konania o dedičstve (sú nimi až do skončenia konania).
- Nariadením likvidácie dedičstva **už sa nemožno obmedziť len na konštatovanie spornosti dlhov⁷, a preto ani nemožno veriteľov odkazovať na sporové súdne konanie.⁸**

⁴ § 175n OSP - Na návrh dedičov vydá súd uznesenie, v ktorom vyzve veriteľov, aby mu oznámili svoje pohľadávky v lehote, ktorú v uznesení určí, a poučí ich o tom, že dedičia nezodpovedajú veriteľom, ktorí svoje pohľadávky včas neoznámili, pokiaľ je uspokojením pohľadávok ostatných veriteľov vyčerpaná cena dedičstva, ktoré dedičia nadobudli. Uznesenie súd uverejní vyvesením na úradnej tabuli súdu.

⁵ Pri konvokácii vykonanej podľa § 175n OSP, pokiaľ ide o zodpovednosť dedičov za dlhy poručiteľa, sa len obmedzí miera zodpovednosti dediča, ktorý nadobudne predĺžené dedičstvo za neuplatnené pohľadávky veriteľov v lehote uvedenej v konvokačnej výzve, no pri konvokácii obsahujúcej v uznesení o nariadení likvidácie dedičstva pohľadávka, ktorá nebola uspokojená z rozvrhu výťažku pri likvidácii zanikne, pričom však nie je rozhodujúce, či počas plynutia lehoty uvedenej vo výzve obsahujúcej v uznesení o nariadení likvidácie uplatnená bola, alebo nie.

⁶ § 47a OSP - Pokiaľ zákon ustanovuje, že rozhodnutie má byť vyvesené na úradnej tabuli súdu, platí, že pätnástym dňom vyvesenia bolo rozhodnutie doručené účastníkom, ktorí nie sú súdu známi alebo ktorých pobyt nie je známy.

⁷ § 175k ods. 3 OSP - Ak sú aktíva a pasíva medzi účastníkmi sporné, obmedzí sa súd len na zistenie ich spornosti; pri výpočte čistého majetku na ne neprihliada.

⁸ § 175y OSP - (1) Nezaradenie majetku alebo dlhov do aktív a pasív dedičstva v dôsledku postupu podľa § 175k ods. 3 nebráni účastníkom konania, aby sa domáhali svojho práva žalobou mimo konania o dedičstve.

(2) Okrem prípadu, keď sa vykonala likvidácia dedičstva, nebráni uznesenie súdu tomu, kto nebol účastníkom konania o dedičstve, z ktorého uznesenie vzišlo, aby sa domáhal svojho práva žalobou.

Preto je potrebné objasniť skutočné vlastnicke vzťahy poručiťela k majetku a súčasne je potrebné preukázať, či tu dlh poručiťela existuje, či nie (platí tu zásada oficiality).

- Pri zisťovaní dlhov **sa prihliada na všetky pohľadávky** veriteľov, teda prihlásených pred nariadením likvidácie dedičstva, rovnako ako aj na pohľadávky veriteľov prihlásených po nariadení likvidácie dedičstva.
- Pri likvidácii dedičstva **sa posudzuje stav majetku a dlhov poruč. ku dňu právoplatnosti uznesenia o nariadení** likvidácie dedičstva, **nie ku dňu smrti poručiťela (!)**.
- Pokiaľ sa pri zisťovaní majetku a dlhov poručiťela *ku dňu nariadenia* likvidácie dedičstva *zistí rozdiel medzi všeobecnou cenou majetku, výškou dlhov a výškou predĺženia ustanovenou ku dňu úmrtia poručiťela uznesením*,⁹ napríklad z dôvodu veľkého časového rozdielu medzi týmito údajmi, alebo z dôvodu, že sú zistené ďalšie aktíva či pasíva, a tým aj rozdielny údaj o *všeobecnej cene majetku, výške dlhov a výške predĺženia*, **oprava sa vykoná ďalším uznesením**.⁹
- Nariadením likvidácie dedičstva **sa už nepostupuje podľa § 175p až 175s, prípadne neprichádza do úvahy skončenie dedičského konania iným spôsobom**.
- **Veritelia**, ktorí prihlásili svoje pohľadávky pred nariadením likvidácie dedičstva, aj v priebehu likvidácie dedičstva, **sú považovaní za účastníkov konania o dedičstve**. Ak v priebehu konania súd zistí, že pohľadávka veriteľťa, ktorý je tým aj účastníkom dedičského konania, neexistuje, *prestane s ním konať ako s účastníkom, pričom o tom nevydáva uznesenie*.

D. Premlčanie v nadväznosti na likvidáciu dedičstva

Prihlásením pohľadávky veriteľom do dedičstva sa premlčacia lehota **nezastavuje**.

Námietka premlčania dlhu poručiťela zo strany dedičov **sa vzťahuje vždy k stavu ku dňu smrti poručiťela**, nie k priebehu dedičstva, čo však nebráni, aby dedičia svoj názor ohľadom namietania premlčania pohľadávky veriteľom uplatňovanej v priebehu konania o dedičstve nemohli meniť.

Nariadením likvidácie dedičstva sa premlčacia doba zastavuje.

Dosiaľ **nepremľčané pohľadávky sa už nemôžu premlčať**. To sa týka aj takých pohľadávok, ktoré veriteľ do dedičstva prihlásil a následne potom na výzvu veriteľom v uznesení podľa § 175t OSP si už znovu túto pohľadávku neprihlásil. Úmrtím veriteľťa sa rovnako nezastavuje premlčacia lehota jeho pohľadávky, preto je potrebné v rámci konania o dedičstve zabrániť premlčaniu pohľadávok zaradených do aktív dedičstva, napríklad ustanovením správcu dedičstva alebo iným neodkladným opatrením.¹⁰

Speňaženie majetku poručiťela

Vychádzajúc zo samého účelu likvidácie dedičstva, ktorým je jednoznačne uspokojiť veriteľov, bez ohľadu na práva a záujmy dedičov, ktorí síce ostávajú dedičmi, no strácajú dosah na predmet dedičstva a akékoľvek ovplyvňovanie priebehu likvidácie, je podstatnou fázou likvidácie dedičstva jeho speňažovanie.

Dovolím si povedať, že táto etapa dedičského konania už s dedičským konaním ma pramálo čo spoločné, azda len to, že dedičia sú stále účastníkmi konania, rovnako ako pretrvávajúca zásada oficiality, ktorou je stále dedičské konanie vedené, aj pri speňažovaní majetku patriaceho do dedičstva. V každom prípade je to veľmi špecifický postup, ktorý sa svojím charakterom odlišuje od samej podstaty dedičského konania a je vlastne prelomom zásady dedičského konania ako nesporového konania.

Jeho cieľom, ako som to už spomenula, nie je prejednať samo dedičstvo univerzálnou sukce-

⁹ § 175o ods. 3 OSP posledná veta - Ustanovenie § 136 OSP sa použije primerane.

§ 136 OSP - Ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy.

¹⁰ § 175e OSP - (1) Ak to vyžaduje všeobecný záujem alebo dôležitý záujem účastníkov, urobí súd aj bez návrhu neodkladné opatrenia, najmä zabezpečí dedičstvo, zverí veci osobnej potreby manželovi poručiťela alebo inému členovi domácnosti, postará sa o predaj vecí, ktoré nemožno uschovať bez nebezpečenstva škody alebo nepomerných nákladov, prípadne ustanoví správcu dedičstva alebo jeho časti.

(2) Zabezpečenie dedičstva sa vykoná najmä jeho uložením na súde alebo u uschovávateľa, zapečatením v poručiťelovom byte alebo na inom vhodnom mieste, zákazom výplaty u dlžníka poručiťela alebo súpisom namieste samom.

siou, ale uspokojiť uplatnené nároky veriteľov speňažením poručiteľovho majetku.

Je to vlastne samostatná etapa dedičského konania, v ktorej sa obhajujú oprávnené záujmy veriteľov, odhladiť od toho, že ide vlastne formálne stále o dedičské konanie.

Po právoplatnosti uznesenia o nariadení likvidácie v spojení s uplynutím lehoty na prihlasovanie pohľadávok veriteľov uvedenej v uznesení o nariadení likvidácie súdny komisár pristúpi k speňažovaniu majetku patriaceho do dedičstva.

Nariadenie likvidácie majetku má za následok, že sa akýkoľvek majetok poručiteľa (zaradený do aktív dedičstva) speňaží. Speňaženie sa vykonáva aj pri veciach (pohľadávkach), ktoré by inak nepodliehali výkonu rozhodnutia. Speňaženie vykoná súd/súdny komisár bez ďalšieho návrhu, a to predajom vecí.

Speňažovanie a procesná norma

Verím, že mi dajú mnohí kolegovia za pravdu, ak poviem, že v slovenskom právnom poriadku absentuje podrobnejšia právna úprava vypořádania predĺženého dedičstva, najmä spôsobov a postupov speňažovania majetkovej podstaty dedičstva, ktorá je v súčasnosti pomerne stroho zakotvená len v ustanovení § 175v OSP, no bez odkazu na osobitný právny predpis, prípadne vykonávací predpis, či iný interný právny predpis. Tento legislatívny stav trvá od 1. júla 2005, teda od účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku prijatej v súvislosti s prijatím zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii, ktorý zrušil a nahradil zákon o konkurze a vyrovnaní, na ktorý práve odkazovalo pôvodné ustanovenie § 175u OSP, čo navodilo stav, že ustanovenie § 175u OSP neobsahuje odkaz na inú osobitnú právnu normu, ktorá by upravovala spôsob speňažovania majetku poručiteľa.

Podľa súčasného právneho stavu zakotveného v § 175u ods. 1 OSP „likvidáciu dedičstva súd vykoná speňažením všetkého poručiteľovho majet-

ku. **Súdny komisár je povinný** postupovať s *náležitou starostlivosťou* tak, aby majetok speňažil za cenu, za ktorú sa rovnaký alebo porovnateľný majetok za obdobných podmienok obvykle predáva“.

Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia „pri speňažovaní majetku súdny komisár koná za účastníkov konania *vo vlastnom mene*. O každom speňažovaní majetku súdny komisár informuje účastníkov konania a prihliada na ich výhodnejšie návrhy na speňažovanie majetku“.

Podľa odseku 3 „o majetku poručiteľa, ktorý sa nepodarilo takto speňažiť, rozhodne súd, že pripadá štátu s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa“.¹¹

Z historického hľadiska sa likvidácia realizovala, a teda speňažovanie prebiehalo exekúciou. Prof. Peter Vojčík vo svojom Stručnom komentári k Občianskemu zákonníku, konkrétne k § 471, uvádza ako spôsob likvidácie predaj celého majetku poručiteľa prostredníctvom exekútora (podľa § 114 až 128 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení neskorších predpisov).

Keďže súčasný Občiansky súdny poriadok upúšťa od špecifikácie spôsobov speňažovania majetku patriaceho do dedičstva, možno teda predpokladať, že pri speňažovaní majetku patriaceho do dedičstva pri jeho preukázanom predĺžení, môže súdny komisár zvoliť akýkoľvek zo zákonných časovo a finančne efektívnych spôsobov speňažovania, teda predaja dedičstva tak, ako sú uvedené v jednotlivých súvisiacich predpisoch.

Ustanovenia o speňažovaní majetku možno v platnom právnom poriadku SR nájsť v týchto predpisoch:

1. § 116 až 190 zákona č. 233/1995 Z.z. o exekútoroch a exekučnej činnosti (*Exekučný poriadok*) v znení neskorších predpisov,¹²
2. § 132,¹¹ § 471 zákona č. 40/1964 Zb. (*Občiansky zákonník*) v znení neskorších predpisov,¹³

¹¹ § 132 ods. 2 OZ - Ak sa vlastníctvo nadobúda rozhodnutím štátneho orgánu, nadobúda sa vlastníctvo dňom v ňom určeným, a ak určený nie je, dňom právoplatnosti rozhodnutia.

¹² § 116 zákona č. 233/1995 Z.z. - Exekúcia sa môže vykonať aj podľa návrhu oprávneného s výslovným určením vecí, ktoré sa majú predať.

§ 134 zákona č. 233/1995 Z.z. - Exekúciu predajom nehnuteľnosti možno vykonať len vtedy, ak oprávnený s exekúciou predajom nehnuteľnosti označenej v upovedomení o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti (ďalej len „upovedomenie o začatí exekúcie“) súhlasí a ak sa preukázalo, že nehnuteľnosť je vo vlastníctve povinného.

¹³ § 471 druhá veta OSP - Dedičia pritom nezodpovedajú veriteľom, ktorí svoje pohľadávky neoznámili i napriek tomu, že ich na to súd na návrh dedičov vyzvalo, pokiaľ je uspokojením pohľadávok ostatných veriteľov cena nimi nadobudnutého dedičstva vyčerpaná.

3. § 92 a nasl. zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov,¹⁴
4. § 2 a nasl. zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľnej dražbe v znení neskorších predpisov.¹⁵

Z tohto by sa dalo usúdiť, že právny poriadok Slovenskej republiky pozná reálne niekoľko spôsobov speňažovania majetku poručiteľa na účely uspokojenia veriteľa, no ani jediný z týchto spôsobov nie je úplne jasný a daný, hoci sa má realizovať stále v rámci dedičského konania, v ktorom je činný súdny komisár.

Preto sa pokúsim načrtnúť možné spôsoby speňažovania majetku patriaceho do dedičstva po poručiteľovi v rámci nariadenej likvidácie dedičstva, aj v porovnaní s českými kolegami, vychádzajúc z platnej právnej úpravy Slovenskej republiky upravujúcej predaj majetku, ako jeho speňažovanie.

Práve skutočnosť, že dedičské konanie stále prebieha a je tu činný súdny komisár na základe poverenia súdu... úloha, poslanie a najmä kompetencie notára ako súdneho komisára vykonávajúceho jednotlivé úkony pri likvidácii dedičstva, najmä pri jeho speňažovaní v žiadnej zákonnej úprave nie sú jasné a dané, vyvoláva to na jednej strane obavy z neznáma, možno neprekročenia istých hraníc kompetencií či prelínaniu verejného prvku dedičského konania, v ktorom vystupuje na základe delegácie súdnej právomoci notár s prvkom súkromným, najmä v prípade priameho predaja a speňažovania formou dobro-

voľnej dražby, no na druhej strane sa zasa otvára veľký priestor pre aplikáciu akýchkoľvek súvisiacich právnych noriem.

Ustanovenie jasných zákonných prostriedkov a kompetencií notára najmä pri speňažovaní likvidovaného majetku v dedičskom konaní sa javí azda naliehavejším o to viac, že ustanovenie § 175u OSP svojím znením kladie **základný rámec právomoci súdneho komisára pri speňažovaní likvidovaného dedičstva** (tým, že umožňuje súdnemu komisárovi konať za účastníkov vo vlastnom mene¹⁶) a súčasne mu kladie **základ jeho „všeobecne“ formulovanej povinnosti** (tým, že mu kladie povinnosť postupovať s náležitou starostlivosťou pri speňažovaní majetku – úkony notára ako súdneho komisára by mali smerovať k čo možno k najefektívnejšiemu výsledku – k dosiahnutiu čo najvyššieho výťažku, a teda čo najvyššej miery uspokojenia pohľadávok veriteľov – ochrana veriteľov poručiteľa¹⁷ a súčasne predpokladá komunikáciu notára a veriteľov, čím notár má voči veriteľom povinnosť informovať ich o svojom postupe a prihlíadať na ich návrhy na speňažovanie¹⁸).

Azda okrem § 38 a § 175zca ods. 2 písm. a) OSP je to jediné výslovné zakotvenie pojmu súdny komisár v procese dedičského konania, a preto sa nám notárom javí ako významné.

Na druhej strane je táto formulácia odseku 1 druhá veta a odseku 2 ak nie protichodná, tak aspoň nejasná, keďže v prvej vete odseku 1 **zákon pojednáva o speňažení majetku súdom**¹⁹ (a nie súdnym komisárom) a následné právo a povinnosť už viaže k súdnemu komisárovi^{16, 17, 18}.

¹⁴ § 92 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii - Spôsob speňažovania majetku – odsek 1: Správca môže na účely speňažovania majetku

- vyhlásiť verejnú obchodnú súťaž,
- poveriť predajom majetku dražobníka,⁸
- poveriť predajom majetku obchodníka s cennými papiermi,
- zorganizovať dražbu, ponukové konanie alebo iný súťažný proces smerujúci k predaju majetku,
- predať majetok iným vhodným spôsobom.

¹⁵ § 2 písm. a) zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľnej dražbe v znení neskorších predpisov – dražbou je verejné konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva alebo iného práva k predmetu dražby, konané na základe návrhu navrhovateľa, pri ktorom sa licitátor obracia na vopred neurčený okruh osôb prítomných na vopred určenom mieste s výzvou na podávanie ponúk a pri ktorom na osobu, ktorá urobí najvyššiu ponuku, prejde príklepom licitátora vlastnícke alebo iné právo k predmetu dražby, alebo verejné konanie, ktoré bolo licitátorom ukončené z dôvodu, že nebolo urobené ani najnižšie podanie.

¹⁶ § 175u ods. 2 prvá veta OSP - Pri speňažovaní majetku súdny komisár koná za účastníkov konania vo vlastnom mene.

¹⁷ § 175u ods. 1 druhá veta OSP - Súdny komisár je povinný postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby majetok speňažil za cenu, za ktorú sa rovnaký alebo porovnateľný majetok za obdobných podmienok obvykle predáva.

¹⁸ § 175u ods. 2 druhá veta OSP - O každom speňažovaní majetku súdny komisár informuje účastníkov konania a prihlíada na ich výhodnejšie návrhy na speňažovanie majetku.

¹⁹ § 175u ods. 1 druhá veta OSP - Likvidáciu dedičstva súd vykoná speňažením všetkého poručiteľovho majetku.

Z dôvodovej správy predkladateľa novely Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé azda len zámer speňažovania majetku dedičstva, a to predaj za čo najvyššiu cenu so zohľadnením trhových podmienok.

Je zrejmé, že procesná úprava dedičského konania, v rámci ktorého sa likvidácia dedičstva a samo speňažovanie majetku patriaceho do dedičstva po poručiteľovi, teda Občiansky súdny poriadok nemá úpravu:

- rozloženia kompetencií na súd a notára,
- spôsoby a formy speňažovania dedičstva, alebo aspoň odkaz na osobitný právny predpis, či inú normu (Spravovací poriadok pre Okresné a krajské sudy a iné).

Napriek tejto absencii konkrétnejších navigácií pre notára predpokladám, že to bol zámer zákonodarca ponechať takýto „voľný priestor“ pre pôsobnosť notára vykonávajúceho úkony speňažovania majetku ako súdneho komisára pri likvidácii dedičstva v rámci dedičského konania.

Z uvedenej súčasnej právnej úpravy speňažovania majetku de lege lata aj de lege ferenda sa pokúsím stručne opísať štyri načrtnuté možné spôsoby osobitej fázy likvidácie dedičstva, jeho speňažovania a azda nájsť v nich, porovnávajúc ich navzájom, výhody, ako aj nevýhody ich použitia v rámci likvidácie dedičstva.

1. *Predaj hnutelných vecí na dražbe podľa Občianskeho súdneho poriadku v rámci výkonu rozhodnutia* účinnosťou novely Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku s účinnosťou od 1. septembra 2005 už *nie je aktuálny*

2. *Predaj mimo dražby (z voľnej ruky) vykonaný primerane podľa ZoKaR*

Týmto spôsobom možno predať veci len so súhlasom veriteľov a predaj možno uskutočniť aj jednotlivito (veci možno predať aj pod odhadnú cenu) alebo aj jednou zmluvou. Pokiaľ ide o veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré slúžia k prevádzkovaniu podniku, pri uzatváraní tejto zmluvy sa postupuje primerane podľa § 476 a nasl. OBZ.²⁰ Primerane podľa uvedených zá-

sad by mal súd/súdny komisár postupovať aj pri speňažovaní poručiteľových pohľadávok.

Úkony by mal vykonávať **priamo notár** ako súdny komisár pod svojím menom, nie pod hlavičkou súdu, a vystupuje ako fyzická osoba. Notár teda jedná o cene, je viazaný zákonným predkupným právom (ponúknuť predávanú vec spoluvlastníkov). *Súd musí dať na predaj súhlas*, no len formou záznamu do spisu, *nie formou uznesenia*. Oznámenie o predaji je vhodné zverejniť okrem tabule súdu a notára aj na tabuli OcÚ, inzerciou v tlači a pod.

Nevýhoda: Súdny komisár stále koná v mene súdu, vedie nesporné konanie... táto činnosť sa vymyká jeho účelu ako prejednávateľa pozostalosti, a nie vymáhateľa dlhov poručiteľa. Notár nie je vybavený svojím povolaním ani zamestnancami a vôbec účelom, aby zverejňoval inzeráty, porovnával ponuky, robil jednania o cene a pod.

3. *Predajom vecí na nútenej dražbe podľa Exekučného poriadku*

Pri speňažovaní dedičstva podľa Exekučného poriadku treba rozlíšiť dve hladiská a línie. Po prvé, keď speňažovanie vykonáva stále notár ako súdny komisár, postupujúc pritom primerane podľa ustanovení Exekučného poriadku, kedy vlastne notár vykonáva úkony exekútora. A po druhé, tak, ako to uvádza prof. Peter Vojčík vo svojom Stručnom komentári k Občianskemu zákonníku, teda kde sa uvádza ako spôsob likvidácie predaj celého majetku poručiteľa prostredníctvom exekútora, teda speňažovanie dedičstva vykoná exekútor, nie súdny komisár.

V prvom prípade (s ktorým mám osobné skúsenosti ako súdny komisár, teda podľa ktorého som postupovala v konkrétnej dedičskej veci pri speňažovaní predĺženého dedičstva použitím ustanovení Exekučného poriadku) je speňažovanie dedičstva v rukách súdneho komisára, samozrejme, s autoritatívnymi úkonmi súdu v podobe uznesení, ktorými vlastne schválili úkony súdneho komisára (akoby súdneho exekútora), ako je napríklad Uznesenie o predaji hnutelných vecí (nehnutelností) dražbou, uznesenie o schválení predaja (udelenia príklepu) a iné, no stále bez intervencie tretej osoby v podobe

²⁰ § 476 ods. 1 OBZ - Zmluvou o predaji podniku sa predávajúci zaväzuje previesť na kupujúceho vlastnícke právo k veciam, iné práva a iné majetkové hodnoty, ktoré slúžia prevádzkovaniu podniku, a kupujúci sa zaväzuje prevziať záväzky predávajúceho súvisiace s podnikom a zaplatiť kúpnu cenu.

správcu konkurznej podstaty, súdneho exekútora, dražobníka či realitnej kancelárie.

Pokiaľ by malo dôjsť k speňažovaniu dedičstva síce rovnako podľa Exekučného poriadku, no už prostredníctvom tretej osoby, súdneho exekútora, musel by byť daný zákonný rámec pre právomoc súdneho exekútora vykonávať úkony notára v dedičskom konaní, keďže notár ako súdny komisár koná na základe poverenia súdu a toto poverenie mu trvá počas celého konania až po skončenie veci, ktorým je aj pri likvidácii dedičstva uznesenie o rozvrhu výťažku, ktorého návrh predkladá súdu. V našom právnom poriadku by sme mohli nájsť taký zákonný rámec v § 2 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého, ak tak ustanoví tento zákon, exekútor môže vykonávať aj ďalšiu činnosť... Úvahy de lege ferenda by nás priviedli k novej formulácii §175u ods. 1 pre súdneho exekútora, resp. odkaz na Exekučný poriadok.

Po nariadení likvidácie by mohol súd poveriť priamo exekútora speňažením majetku poruč. spôsobmi podľa Exekučného poriadku, teda najmä predajom na dražbe či mimo nej. Na porovnanie môžem uviesť platnú právnu úpravu v Českej republike, podľa ktorej môže súdny komisár požiadať priamo exekútora o vykonanie speňaženia majetku, keďže podľa § 176 EP môže tak exekútor vykonať nie len na základe exekučného titulu, ale aj na návrh osoby oprávnenej disponovať s vecou, ktorou je súdny komisár konajúci v dedičskom konaní na základe poverenia súdu. Samozrejme, je k tomu nevyhnutný súhlas súdu a odmena exekútora patrí do nákladov konania (rovnako ako pri dobrovoľnej dražbe).

Výhoda de lege ferenda: Súdny exekútor je svojím poslaním účelovo predurčený, aby vymáhal pohľadávky aj od poručiteľa, a pritom je vybavený svojím povolaním, skúsenosťami, praxou, technikou, zamestnancami a vôbec účelom, aby zverejňoval inzeráty, porovnával ponuky, robil jednanie o cene, ohliadky a pod. Súdny exekútor

by mohol vykonať aj rozvrh výťažku a spis by sa už späť nevracal notárovi na rozvrhové konanie.

4. Predajom na dobrovoľnej dražbe podľa zákona o dobrovoľných dražbách

Vychádzajúc z obsahu odkazu²¹ k § 7 zákona č. 527/2003 Z.z. o dobrovoľných dražbách v znení neskorších predpisov,²² kde sú demonštratívny spôsobom uvedené osobitné právne predpisy podľa ktorých možno podať návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby, by sme analogicky mohli odôvodniť, že by tam mohol patriť aj § 175u OSP, a teda navrhovateľom dražby by mohol byť aj notár ako súdny komisár.

Notár by mohol navrhnúť vykonanie dobrovoľnej dražby, podpísať zmluvu o dobrovoľnej dražbe, oznámenie o dobrovoľnej dražbe a pod. Dodržiavajúc ustanovenia § 175u OSP, by však mal jednať o výbere dražobníka s čo najlepšimi časovými a platobnými podmienkami z hľadiska efektívnosti speňažovania dedičstva.

V každom prípade existuje zákonný rámec, a to práve demonštratívny výpočet ustanovení v rámci odkazu na navrhovateľov dražby, a tým sa vytvára azda jediný zákonný a efektívny právny základ pre speňažovanie majetku v rámci likvidácie dedičstva.

V závere tohto svojho príspevku v rámci pokračovania témy dlhov v dedičskom konaní som načrtla možné smery, ktorými by sa mohol uberať notár pri speňažovaní majetku v rámci likvidácie dedičstva.

V nasledujúcom príspevku sa pokúsím podrobnejšie rozobrať, možno aj prostredníctvom metódy komparácie, už jednotlivé úkony speňažovania, a to podľa Exekučného poriadku a podľa zákona o dobrovoľných dražbách tak, ako som sa s nimi vysporiadala ja, vo svojej praxi, a tým sa podeliť s vami, milí kolegovia, o moje skúsenosti so speňažovaním dedičstva a následným rozvrhom výťažku, teda uspokojovaním veriteľov.

²¹ 9) Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov, zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

²² § 7 zákona č. 527/2003 Z.z. o dobrovoľných dražbách v znení neskorších predpisov - Navrhovateľom dražby je vlastník predmetu dražby, osoba, ktorá vykonáva záložné právo (ďalej len „záložný veriteľ“), alebo iná osoba, ktorá je oprávnená navrhnúť vykonanie dražby podľa osobitného zákona.